

Ludvik Sočič s
Karolino Kolmanič

Sočič: Ob robu lanskega srečanja ustvarjalcev mladinske književnosti v Murski Soboti so organizatorji počastili avtorje z (visokimi) življenjskimi jubileji. Bili ste med njimi. Kako ste doživeli to javno slavo?

Kolmanič: Lani je Oko besede, srečanje mladinskih piscev, proslavilo dvajsetletnico. Prijetno smo bili presenečeni, da so kot organizatorji na srečanje poleg sedanjega župana Sandija Jevška kot častnega gosta na srečanje pripeljali tudi Andreja Gerenčerja, ki je bil soboški župan v času, ko je srečanje nastalo. Nas, »mlade jubilate«, Slavka Pregla, Ervina Fritza in mene, so posebej presenetili in nas pogostili z ogromno torto. Bilo je presenetljivo in prijetno, moram reči.

Sočič: Čestitam ob jubileju. Kot mlada podeželska deklina ste se zavestno odločili za učiteljski poklic in ga opravljali do upokojitve. Kaj je bilo odločilno za vašo poklicno odločitev?

Kolmanič: Odraščala sem med polji, v ljubezni svojih domačih. Bila sem srečen otrok, čeprav smo živeli skromno. To sem opisala v nastajajoči knjigi *Zbogom, ljubezen moja*. Vsak otrok ima svoje sanje. Moje so segle do učiteljstva. Ko sem se po nižji gimnaziji v Gornji Radgoni podajala na učiteljske v Maribor, se je uresničeval moj otroški sen. Po maturi so

Karolina Kolmanič

nas neusmiljeno razgnali učit po podeželskih šolah, le redki srečneži so si lahko privoščili nadaljevanje šolanja. To je bila tudi moja srčna želja, vendar sem se morala ukloniti diktatu razmer. Moje prvo mesto je bilo na oddaljeni šoli na Goričkem, v Kuzmi, pozneje sem delo nadaljevala v Gederovcih in Murski Soboti. Želja po nadaljnjem študiju se mi je uresničila pozneje: ob delu sem se vpisala na Višjo pedagoško šolo in končala študij v rednem času brez enega samega dneva študijskega dopusta. Moj študij pač ni bil v interesu »delodajalca«.

Sočič: In od kod vzgibi za pisanje?

Kolmanič: Takrat sem obiskovala nižjo gimnazijo v Radgoni. Pisali smo spis o Prešernu oziroma o Prešernovi ljubezni. Ko je prof. Jože Košar, naš profesor slovenščine in ravnatelj, po štirinajstih dneh prinesel

ocenjene naloge, je zahteval, da svojo preberem pred razredom. Ocenil je, da je bila najboljša, čeprav slovnice nihče, niti jaz, ni bogve kako dobro obvladal. Pozneje me je poklical na hodnik in mi rekel: »Veš, če boš pridna, boš lahko še dobra, imaš smisel za pisanje.« To, bi lahko rekla, je bil moj začetek, odlična spodbuda zame.

Na učiteljišču v Mariboru smo imeli literarni krožek. Vodil ga je prof. France Borko. Tam so bili tudi Leopold Suhadolčan, Smiljan Rozman in Sonja Golec. Pridružil se nam je še Kajetan Kovič s klasične gimnazije. Leta 1988 je šola ob 125. obletnici ustanovitve izdala zbornik in v njem objavila besedila, s katerimi smo nastopali na prireditvah. Na proslavi ob Prešernovem dnevu leta 1948 sem prebrala črtico *Sava šumi*, ki je bila nato objavljena v zborniku. Sama v tistih časih še nisem javno objavljala, Suhadolčan, Rozman in Kovič so ubrali drugačno pot in se kmalu uveljavili kot močni, pomembni slovenski avtorji.

Sočič: Ostaniva še trenutek pri prof. Košarju. Toliko in toliko let pozneje sta se srečala, on je bil takrat na Založbi Obzorja. Kako je potekalo srečanje slovitega urednika in nadebudne, uveljavljajoče se ustvarjalke?

Kolmanič: Takrat je bilo za mano že mnogo objav v revijah in nekaj knjižnih izdaj. Pred enim od literarnih nastopov sva se po naključju srečala v Mariboru. Povabil me je na kavo in me nagovoril: »Če sem te že jaz navdušil za pisanje, boš ja kakšen rokopis dala tudi naši založbi.« Seveda sem mu obljubila. Nesreča je hotela svoje. Ko sem imela rokopis že pripravljen in sem mu ga nameravala izročiti, sem v dnevniku zasledila njegovo osmrtnico. Ta rokopis (*Tvoja skaljena podoba*) sem potem vseeno izročila Založbi Obzorja, predala sem ga uredniku Hermanu Voglu. Knjiga je izšla leta 1986. Tudi naslednja, *Sadovi ranih cvetov*, je izšla pri Obzorjih. Vogel je želel, da ostanem pri njih, pripravljen je bil izdajati moja dela.

Sočič: Čeprav je sprva kazalo, da boste (p)ostali hišna avtorica soboške Pomurske založbe. Tam so že izšle Vaše prve štiri knjige (*Sonce ne išče samotne poti*, *Srečno*, *srebrna ptica*, *Marta*, *Sence na belih listih*).

Kolmanič: Da, res je. Začelo se je s povestjo *Sonce ne išče samotne poti*. Ob tem moram vendarle malo širše pojasniti okoliščine te izdaje, saj je to boleča točka, ki me spremlja vse življenje.

Sočič: Vsekakor je bil to prelom na Vaši ustvarjalni in življenjski poti. V zvezi z njo ste doslej rahlo nakazali, ne pa tudi v celoti razkrili, niti dveh zgodb. Najprej spregovoriva o prvi razsežnosti zgodbe, notranji, slovenski oziroma jugoslovanski.

Kolmanič: To je bila tudi priložnost, ko sem za vse večne čase izgubila zaupanje v pravičnost komisij. Z rokopisom sem sodelovala na anonimnem jugoslovanskem natečaju mladinske književnosti, na festivalu Kurirček. Zgodba je nastala na osnovi res iskrene izpovedi neke učiteljice, ki je bila v metežu druge svetovne vojne pregnana v Bosno. Rokopis je nosil šifro Rahela 123. Ko je komisija odločila in so odprli šifre, so ugotovili, da besedilo ne pripada eni od dveh pričakovanih slovenskih pisateljic, ampak ga je napisal nekdo brez literarnega imena. Slovenski predstavniki v žiriji so se obotavljali, kaj storiti, ali ga sploh priznati. Člani so opravičevali svoje obotavljanje s tem, da gre za predolgo delo, da je natečaj namenjen krajšim proznim delom. Vmes je posegel predsednik jugoslovanske komisije iz Srbije in požugal našim članom komisije, češ »Slovenci, tega vendar ne boste počeli!« O tem hranim vso dokumentacijo. Na koncu se je vse normalno izteklo, član komisije Ivan Potrč je kar vzel besedilo z namenom, da ga objavi Mladinska knjiga. Ko so v Soboti prebrali vest o nagradi, me je direktor Pomurske založbe, Jože Vild, nagovoril, da sva se odpravila h gospodu Potrču. Predstavnika založb sta se nazadnje dogovorila, da bo povest izšla pri Pomurski založbi, kar se je potem zgodilo leta 1968.

Sočič: Za besedilo se je hitro ogrel tudi neki nemški založnik. Kako je izvedel zanj?

Kolmanič: Udeleževala sem se srečanj pisateljev iz alpskih držav, na katerih so sodelovali tudi Kovič, Šmid in Filipič. Svoje tekste smo hodili brat v Gradec in na Dunaj, v Švico. Prevedeni odlomek iz povesti sem brala v Gradcu. V odmoru sta pristopila neka urednica založbe iz Švice in nemški založnik. Oba sta se zanimala za objavo prevoda, nazadnje se je Švicarka umaknila in Nemec Festerling se je zelo zavzeto lotil dela. Nisem vedela, kdo je Gerd Festerling, šele pozneje sem izvedela, da je bil potomec plemiške družine, ki se je iz NDR umaknil na Zahod in se ukvarjal z založništvom. Izdajal je knjige ter revijo za publicistiko in politiko Europa Publikation. Pet ali šest avtorjev, ki nas je nameraval izdati tisto leto, je teden dni gostil v svojem dvorcu pri Rosenheimu,

brali smo po bližnjih knjižnicah in šolah. Videla sem tudi že odtis ovitka, platnic za knjigo, skratka, rokopis je bil pripravljen za tisk. Poslal mi je pogodbo, ki pa je nisem takoj podpisala.

Sočič: Knjiga kljub založnikovim pogostim klicem ni bila objavljena. Zakaj?

Kolmanič: Bilo je pozno jeseni, decembra. V Mariboru je potekal Festival Kurirček. Veliko smo hodili brat po šolah. Bila sem na vrsti, da grem nastopat na Studence. V Slaviji, kjer smo stanovali, je na nekem ozkem hodniku pred mene nenadoma stopil moški v usnjem plašču z visokim ovratnikom. Očitajoče mi je rekel: »Aha, vi greste zdaj v Evropo?« Pojasnila sem mu, da sem namenjena brat na šolo. Iz žepa je potegnil novembrsko številko revije Europa Publikation in mi zabičal: »Nikamor ne boste šli, z današnjim dnem prekinite vse stike z Evropo, tudi knjiga ne bo izšla! Niste me videli, niste me slišali, ničesar ne veste o meni!« Kljub pretresu sem šla na Studence in se potem s kratkim opravičilom prirediteljem hitro vrnila v Soboto. Tudi mož je bil že obveščen o tem. Do knjižne izdaje ni prišlo, založniku nisem smela povedati, zakaj me ni blizu, zakaj nisem podpisala pogodbe, zakaj nisem sprejela kar spodobnega honorarja. Spraševal je Šmida in druge znance iz Slovenije, a za pravi razlog ni izvedel nikoli.

Sočič: Torej bi lahko rekli, da ste skušali prekmalu odbežljati na Zahod. Kaj pa je bilo tisto, kar je zmotilo jugoslovansko oblast: verjetno ne to, da ste skušali samovoljno »prodreti« na zahodni knjižni trg. Je šlo za druge, vsebinske razloge?

Kolmanič: Pozneje sem ugotovila, da je v novembrski številki revije leta 1978 publicist Werner van der Bourg v članku *Evropa na križišču svoje zgodovine* razglabljal o Evropi človečnosti, o tem, kako mora Združena Evropa izžarevati in braniti svobodo. Pika na i pa je nedvomno pomenil članek *Manipulation mit den Kroaten*. Med drugim se je v njem dalo prebrati, kako Jugoslavija ravna z neposlušneži, ki so emigrirali. Mnogi so izginili za vedno. Prevod mojega *Sonca* je bil v reviji objavljen neposredno za tem člankom. Moram reči, da delov revije s političnimi razglabljanji nikoli nisem brala, saj me to ni pritegnilo. *Die Sonne* ni posijalo na mojo nemško knjigo, morala sem umolkneti. Tudi odlomki mojih del v Europa Publikation so ugasnili. Uradne zabeležke o Kolmaničih v obveščevalnih podatkih pri nas so obstajale (morda so še kje?), vendar

je z mojim molkom tudi vse drugo utihnilo. To je bil pravi razlog – čista politika, ki me res ni nikoli zanimala, z njo se nisem nikoli ukvarjala, saj sem še zdaj skeptična do strankarskega nastopanja in prestopanja.

Sočič: Na začetku ustvarjalne poti ste več krajših besedil ali podlistkov objavili v Prosvetnem delavcu, Šolskih razgledih, Naši ženi, reviji Otroki in družina, Kurirčku, Galebu ... Šele pozneje zasledimo Vaše objave tudi v literarnih revijah, v Dialogih, na primer. Ste pa s svojimi deli hitro segli čez državne meje; vaša besedila so objavljale revije marsikje v srednje-evropskem prostoru.

Kolmanič: Da, res je, več besedil, samostojnih povesti ali odlomkov iz romanov, so mi objavili na avstrijskem Koroškem, v Celovcu je bil v obliki podlistka v Slovenskem vestniku objavljen moj roman *Izzvenela je pesem*, v Beogradu, Trstu in na italijanskem nacionalnem radiu RAI so mi objavili veliko kratkih otroških zgodbic, v Švici, na Madžarskem ... Pot v svet mi je odprla že omenjena publikacija Europa Publikation, zlasti na nemško jezikovno območje. S Kovičem in drugimi kolegi smo preromali Avstrijo, nastopali med drugim v Innsbrucku in Salzburgu, v Švici ... Zlasti pa sem se zmeraj razveselila srečevanja in sodelovanja z nemškimi in drugimi pisateljskimi kolegi v Göttingenu.

Sočič: Tja odhajate redno, na vsakoletna srečanja.

Kolmanič: Zdaj ne več redno, potovanje je zame prevelik napor. Tudi letos se nisem odločila za potovanje. Sem pa zdaj že stalna članica mednarodnega avtorskega združenja Plesse s sedežem v Bovendenu, predelu Göttingena. Za dopisno članico sem bila predlagana že leta 1984. Tam se tretji teden v septembru srečujemo avtorji, člani združenja z različnih koncev sveta, od Izraela in Egipta do Amerike in celo Japonske. Srečanje traja od srede do torka, ob nedeljah je osrednja prireditev, združena z branjem. Sicer pa se družimo, razpravljamo o pomembnih kulturnih temah, srečujemo se z založniki, nastopamo, beremo svoja besedila v knjižnicah, na festivalih, v domovih za starejše ali po šolah ... Zahvaljujoč temu srečanju so moja krajša dela znana in objavljana v nemških revijah. Res je, v prejšnjih letih sem bila vedno zraven.

Pa še nekaj je zelo pomembno: med udeleženci vlada iskreno prijateljstvo in tovarištvo. Gre za umetnike, ki so ustvarili pomembna dela, a so ostali realni, prav nič vzvišeni. Ni sledi oholosti, ki jo tako pogosto opažam pri nas. Zdaj je v tisku moja štiriindvajseta knjiga, prav vse sem

napisala ob delu v šoli, izrednem študiju na višji pedagoški šoli, aktivnostih v kulturnem življenju kraja in pri Kranjčevi bralni znački, skrbi za družino, hišo ... Pri nas so potrebne zveze, jaz jih ne iščem za vsako ceno, ne zdi se mi več bistveno, ali bo kakšno delo objavljeno ali ne. Že kot otrok nisem nikdar moledovala in tega tudi pozneje nisem počela.

Sočič: Predlagam, da se vrneva k Vašim romanom, najpomembnejši zvrsti. Iz začetnega obdobja bi morala verjetno omeniti še roman *Marta* z aktualno izseljensko tematiko. Besedilo je seglo bralkam v srca. Po snov ste se odpravili kar na »kraj zločina«, v Nemčijo.

Kolmanič: Da, tam sem se kot gostja štipendistka udeležila pettedenskega seminarja. Med ogledom Nemčije so nas popeljali tudi v avtomobilsko tovarno v Wolfsburgu. Izjemoma sem dobila dovoljenje, da osem ur spremljam delo naše izseljenke Marte, delavke, ki je montirala ogledala v notranjosti avtomobila. Mukotrpno delo, vseh osem ur je skakala v avtomobile in iz njih. Tam se nisva mogli pogovarjati, avtomobili so bili na tekočem traku. Govorili sva po končanem delu, vzela si je dopust, odpeljali sva se v Hamburg in tam sem v pristanišču videla, kako so natovarjali živopisne hrošče za transport v Ameriko. Pozneje sem v Hamburgu videla tudi vso »srečo« in nesrečo velikega mesta, kjer so se na Reeperbahnu prodajale vse stvari sveta, predvsem ženska telesa. A tam sem spoznala tudi to, da moški v javne hiše ne prihajajo le zaradi ženskih teles. Imeniten gospod, intelektualec, mi je priznal: »Sem prihajam, da se pogovorim s prijetnimi, razgledanimi ženskami in se na ta način oddaljim od doma. Telo imam doma, duše žal ne.« Roman sem prvotno nasloвила *Marta, hčerka vetra*, saj junakinja ni imela pravega družinskega izvora. Izšel je leta 1975 v nakladi pet tisoč izvodov.

Sočič: V osemdesetih in devetdesetih letih prejšnjega stoletja se je zgostilo število izdanih del pri različnih založbah in število revijalnih objav. Lahko rečeva, da so se izdajatelji pulili za Vaše rokopise?

Kolmanič: No, nikoli se nisem nobenemu založniku vsiljevala. Nekateri so me iskali, z drugimi sem tako ali drugače prišla v stik in smo se zmenili za objavo. *Sanje o zlatih gumbih*, mladinsko povest, je objavila Mladinska knjiga, *Srebrno kolo* z ilustracijami Danijela Fuggerja je izdal Amalietti, prav tako *Razcvet sončnice*, *Lotosov cvet* in nekaj ponatisov mi je objavila Karantanija, več naslovov je v poznejših letih izšlo pri soboški založbi Franc Franc. Ne morem reči, da so založniki ravno pulili za

moje rokopise, vendar noben moj rokopis nikoli ni obležal v predalu. Le najnovejši, *Pozabljene pomladi*, še nima založnika.

Sočič: V tem času ste napisali vrsto del s tematiko iz sveta mladih, s ti-nejdžerskimi junakinjami, srednješolkami, recimo *Lotosov cvet*, *Ni sonca brez senc*, *Zarja upanja*, *Alba*, *Čakam te*, *Dolores* ... Očitno Vas je ta svet še posebej privlačil, dobro ste ga poznali, saj ste pol življenja preživeli med mladimi kot njihova priljubljena učiteljica.

Kolmanič: Pred kratkim sem se po petinštiridesetih letih srečala s skupino nekdanjih učencev, bilo je nadvse pristrčno srečanje. Jaz sem bila za njih in oni so bili zame. Vedno mi pravijo: »Tovarišica, vi ste nas razumeli.« Nikoli nisem imela nobenih problemov z njimi, zaupali so mi tudi občutja, o katerih je težko govoriti, ko so bili osamljeni, žalostni, kot je človek lahko sam in žalosten v puberteti. Na izletih, recimo, sem včasih opazila tiste velike, žalostne oči. O tem sem pisala v romanu *Sence na belih listih*. Marsikdaj se je v njih razraščalo sovraštvo do enega ali drugega, tudi do staršev. Izganjala sem na neki način to sovraštvo in jim skušala pojasniti, kaj jaz mislim, da je najboljše zanje. Pomagala sem jim po svojih močeh, ampak ne gre le za pomoč, to je olajšalo tudi mojo dušo.

Sočič: Ta občutja, ta svojevrstni humanizem, ste vnašali tudi v svojo literaturo, v dela, ki so obravnavala mladostnike.

Kolmanič: Vnašala vsekakor. Življenje je preplet okoliščin, v njem se srečujejo dekleta in fantje, v njem dozorevajo v mlade moške in ženske. O ženskih likih bi lahko razglabljali. Morda mi je ženska duša bližja, v njej vidim več topline, več človečnosti. Moški se obnašajo drugače, v mladih letih sem občutila, kaj zanje pomeni ženska, ne samo ljubezen, ampak ženska kot bitje. V življenju sem se srečevala z mnogimi moškimi, marsikdaj se mi je na začetku zdela zveza idealna, a se je po navadi izpridilo. Jaz sem v človeku iskala dušo, čustva in moja večna mora je bila kazen rojenega pod planetom Venera in v znaku tehtnice. To me je teplo vse življenje. V vseh mojih ženskih romanih je izraženo tudi neko hrepenenje. Hrepenenje ostaja gonilo; ko je vse izpolnjeno, se ne znamo več veseliti, pričakovati. Podobno kot ljudje v življenju, mora tudi junak v romanu vedno kaj pričakovati.

Sočič: V središču Vašega zanimanja so torej ženski liki, pa naj gre za šolsko ali podeželsko okolje. Ženska avtorica piše o ženskah in za ženske.

Podatki o branosti kažejo veliko izposajo Vaših knjig v knjižnicah. Nima-
mo sicer natančnih analiz, ampak domnevamo, da gre večidel za bralke,
žensko občinstvo. Lahko avtorja takšno spoznanje zavede in ga navda
celo s preračunljivostjo, nekakšnimi špekulativnimi nameni?

Kolmanič: Literatura ne nastaja po takšnih vzorcih. Sama, na primer, za
junakinjo nisem nikoli izbrala negativne ženske. Tudi v življenju sem se
vedno bala in še danes se bojim možač. Zame je ženska ženstveno bitje
z dušo in s čustvi in mora biti pripravljena narediti kaj dobrega. Cenim
tisto bitje, ki zna prebrati tudi neizrečene misli. V knjigah sem se vedno
izogibala tistih trdih žensk, ki kolnejo, kvantajo, tepejo ...

Sočič: Čeprav kdo lahko pomisli tudi, da so Vaše knjižne junakinje ideali-
zirane, izklesane. Drugačen je moški svet v Vaših delih.

Kolmanič: Da, o moških ne govorim veliko. Morda je izjema zadnji ro-
man, v katerem nekoč vihravi, morda celo oholi moški, doma preživlja
muke brezposelnega. Ah, moški! Zaradi svoje pozicije in moči si brez
nežnosti, brez topline vzamejo, kar jim ugaja, in odidejo. Duša ostane
prazna, telo je morda trenutno zadovoljeno, a brez čustev. Mogoče sem
junakinje kdaj pa kdaj tudi idealizirala, a nisem imela slabega namena.
Jaz opisujem to razmerje drugače, vem, da moškim ni najbolj všeč, vem,
da imajo moški morda svojo literaturo, marsikdaj kaj skrivajo pod po-
steljo, imajo svoja zanimanja, šport, lov ... Ne rečem, so tudi moški, ki
premorejo globoko čustvenost, ki znajo ljubiti in občutiti. O tem govori
moj najnovejši roman *Lahko noč, ljubezen moja*, ki je v tem času v pripravi
za tisk pri založbi Franc Franc.

Sočič: Ampak, zakaj sploh pisati, če nimate namena vplivati na ljudi? Samo
prijetno pripovedovanje zgodb? Kot avtorica imate možnost široko raz-
grniti svoj široki pogled, tudi na ženski svet, kakršnega ste prej opisali.

Kolmanič: Mogoče bi to lahko rekla za zadnjo objavljeno knjigo o izletu.
Knjiga je namenjena, komur je namenjena. Nikdar nisem s pisanjem
ciljala na določen krog bralcev, izvedela pa sem, da je marsikatera bralka
iskala in našla v moji knjigi tolažbo. Marsikdaj sem izpostavila problem
in nakazala izhod, spoznanje, da je treba nekemu tudi popustiti, če želiš
z njim živeti. Ko ne gre, pa je treba pogumno reči: »Zbogom. Bilo je lepo,
a zdaj je konec!« To moje junakinje rade storijo. V vseh mojih knjigah

je nekaj pomirjujočega. Vem, da sporočilo ni zmeraj naletelo na prava ušesa, ampak nisem skušala vzgajati, ne dajati končnih nasvetov. A ko je knjiga prebrana, je dobro, če gre bralka/bralec vase in skuša ugotoviti, zakaj je šlo kaj narobe.

Sočič: Je mogoče to posebnost tako imenovane ženske literature? Je sploh smiselno govoriti o ženski literaturi?

Kolmanič: Ne, ne bi literature delila na moško in žensko. Ponavljam: res je edino to, da moški literature, kakršno pišem, morda res ne marajo.

Sočič: Ko sem prej uporabil besedo »idealizirane junakinje«, seveda nisem hotel trditi, da Vaše junakinje niso obkrožene z realnim svetom. Nasprotno, v delih se po svoje odraža družbena stvarnost: vojna v prvi knjigi, vprašanja, ki jih poraja sezonstvo, v *Marti*, šolske razmere v mladinskih romanih, tajkunizacija v zadnjih delih ... Verjetno pa zaradi tega ne bi smeli govoriti o družbenokritičnem kontekstu Vaše literature. Vi ne skušate reševati problemov te družbe, osrednja pozornost je vendarle posvečena individualnim junakinjam/junakom, ki pa živijo v konkretnih družbenih okoliščinah.

Kolmanič: Seveda se socialne slike ne da izločiti. Nisem pa imela namena, da bi pletla neko socialno mrežo. V tipični socialni aktivizem, kot je to storil Prežihov Voranc, se ne bi mogla spuščati. Tega nisem nikoli želela. Opisovala sem življenje in razumevanje drug drugega. To sem želela! Ne oteževati svojega življenja, ne življenja drugih. Je prekratko. Zakaj ga ne bi živeli v polnosti? Vsaka moja zgodba se izteče pozitivno, izhod včasih pojasnim, drugič le nakažem. Bralcem ponujam vprašanje: Kako bi se pa vi obnašali v takšni situaciji?

Mlade skušam – zlasti danes, ko nastopajo bahaštvo in bogastvo na eni strani ter huda revščina na drugi – opozoriti na to, da je vsak človek osebnost zase, naj se ne dajo zaslepiti materialnim vrednostim, ampak si privzgajajo in ohranjajo moralna načela, estetske vrednote, naj uživajo v lepoti življenja ...

Sočič: Nekaj predhodnic in sopotnic ste v slovenski književnosti imeli. Je bila med njimi tudi kakšna vzornica?

Kolmanič: Med sodobnimi slovenskimi avtoricami sem brala in poznala Miro Mihelič in Mimi Malenškovo, Branko Jurca, pravih vzornic pa

pravzaprav nisem imela. Močno sem se zgledovala po ruski romantični literaturi – ruščino sem nameravala celo študirati. Puškin je nepresegljiv avtor, seveda sem se napajala tudi ob drugih ruskih ustvarjalcih, a na koncu pristala v objemu Goetheja in drugih nemških velikanov. Diplomsko nalogo sem pisala celo o Bertoldu Brechtu in njegovi vzgojni misli. Zgodbe sta me učila razpredati Švicar John Knittel in Švedinja Selma Lagerlöf. Že kot otrok sem ogromno brala. Nikdar nisem utegnila iti na vaške veselice, doma sem ostajala, sedela na vrtu in brala.

Sočič: Kaj občutite, ko se zdaj postavite na vrh klanca in se razgledate po svojem dolgem in bogatem življenju? Nakupovalna mrzlica in računalnik se Vas nista dotaknila. Nista po Vaši meri?

Kolmanič: Predvsem vidim veliko, lepo polje in na njem premnoge knjige, prebrane, napisane, prevedene. Med drugimi sem iz nemščine prevedla pretresljivo izpoved Martina Alwooda *Nosil sem smrt v svojem telesu* in *Črno iz Kolumbije* E. P. Gomeza. Več mojih pesmi je bilo uglasbenih, pisala in režirala sem otroške igrice ...

Gotovo ni po moji meri vse, kar je hladno, neosebno. Vendar se moramo sprijazniti z novimi dogajanjem in dognanji, ki nam pomagajo lažje preživeti in odpirajo široka obzorja od Zemlje do neba. Sodobnega človeka ne moremo iztrgati iz sveta elektronskih izumov, vendar skušajmo ostati ljudje z dušo in srcem. Noben izum, nobena plastika ne more nadomestiti človekovih čustev in zatajiti človeške narave. Nobena, še tako dodelana plastična igrača ne more nadomestiti tople mamine dlani in nobena računalniška igrice pravlјice za lahko noč.

Že kot otroka me je oče, ko sem hotela imeti takšno obleko, kot jo je imela prijateljica, poučil: »Pred ogledalo se postavi! Si takšna kot tvoja prijateljica? Ni je treba posnemati. Ostani sama svoja.« To sem upoštevala, pozneje me ni brigalo, kakšna krila nosijo moje vrstnice in prijateljice. Ta današnja mrzlica je morda marsikomu tudi koristna, ampak jaz sem ostala za časom, priznam. Sedimo v lokalu, pri sosednji mizi oče in mati govorita vsak v svoj mobilni telefon, njun otročiček medtem tipka na svojo tablico. Otroka se redko pogleda, ne zmenijo se zanj. Sodobna družina? Kje je človeška roka, mamina pravlјica? Pozno zvečer je na televiziji znak »ni za otroke«. Ampak kaj počne otrok pred ekranom po deseti uri zvečer? Otroka smo čisto mehanizirali, vzeli smo mu človeško toplino, vzeli smo mu ljubezen. Srčnosti, mehkobe in človečnosti pa ne bi smeli nikoli prezreti. To je tudi osnovno sporočilo mojih knjig.